

“Hi ha docents que busquen espais de reflexió compartida”

Dc, 4/05/2016 per Catalunya Religió

(*Laura Mor -CR*) Visió pedagògica compartida aquest dimarts a l'Auditori de l'Escola d'Arquitectura de La Salle. Els fonaments de l'educació són tan vàlids avui com segles enrere. Justícia, fraternitat, autoritat i humor són les paraules destacades en la quarta Jornada Repensar el sentit de l'educació.

“Hi ha docents que busquen espais de reflexió compartida”. El filòsof **Josep M. Esquirol** va oferir aquest contrapunt a “l'acceleració i l'atepeïment del dia a dia” al final de la sessió. Una mostra de la intenció de la jornada, que va convocar pedagogs, filòsofs, pastoralistes, professors i mestres a pensar plegats.

La jornada, com en [anterior convocatòries](#), la van organitzar La Salle Campus Barcelona (URL), la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna (URL) i la Fundació Escola Cristiana de Catalunya.

Justícia: “Pensa globalment, actua localment”

El germà de La Salle **Javi Núñez** va ser l'encarregat de formular el concepte de justícia. El responsable de pastoral de [La Salle Catalunya](#) no en va parlar des d'un punt de vista jurídic sinó evangèlic, des de les virtuts i els valors ètics i religiosos. Va relacionar la justícia amb l'alteritat, l'obligatorietat i la igualtat, i amb el fet de “donar a cadascú allò que li correspon”.

De la seva experiència en grups va destacar la necessitat de donar a conèixer les causes de la injustícia, com a primer pas per a combatre-la. Va parlar així de l'efecte papallona i es va fer seu el lema 'pensa globalment i actua localment'. Entre els recursos presentats, va mencionar el projecte [7 milions d'altres](#).

“La Doctrina Social de l'Església no només està escrita, no és només magisteri, sinó que és una demostració de la gent que ja està amb les persones”. Amb aquesta afirmació va defensar la tasca de tantes entitats d'Església que fan xarxa i que són un exemple de la pràctica de la justícia: “L'Ajuntament de Barcelona tindria un problema si de Ciutat Vella marxessin les associacions i entitats vinculades a l'Església”, va dir, apuntant que suposen un 60% del teixit social del barri.

Aquest lasal·lià va encoratjar a oferir oportunitats de voluntariat als joves, com són les experiències d'Aprenentatge i Servei, tant implementades a les escoles de La Salle. Com a educador i pastoralista també va fer un toc d'alerta al professorat: “Hem de dedicar temps a aprendre a conviure i ens hem de posar les piles amb l'aprendre a ser”. Un objectiu que, segons Núñez, es comença a treballar “en el claustre de professors”.

“La fraternitat en l'educació és cap, cor i potes”

El professor **Carles Moreno**, de la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport de Blanquerna (URL), va desgranar així la segona paraula de la jornada: “La fraternitat en l'educació és cap, cor i potes. És a dir, raó, emoció i acció”. Una fraternitat que, segons Moreno, es manifesta en el fet que “en el germà veiem un igual, igual en dignitat”.

En la seva intervenció va recordar el [viatge a Lesbos](#) del **papa Francesc**, en els camps de refugiats. Una estada que, segons Moreno, va posar de manifest la figura del “pare” i que “tots som fraters”. De Francesc també va recordar la seva crida a fer “apostolat de l'orella”, destacant la importància de l'escolta: “Avui ens cal escoltar-nos els uns als altres”.

Una actitud, l'escolta, que determina la connexió de l'educador amb els infants i joves amb qui treballa: “Acompanyar és una concreció de la fraternitat”. Per a Moreno, tornar a parlar de 'fraternitat' omple de sentit la tasca educativa perquè “repensant el sentit d'aquesta paraula repensem de nou el germà que educa, el germà que ens educa”.

“La crisi d'autoritat té a veure amb la dificultat de viure junts”

El filòsof Josep M. Esquirol, promotor de la jornada, va abordar la idea d'autoritat. “Fa temps que s'escolta la queixa de la crisi d'autoritat en la societat contemporània”, va apuntar. Una crisi que “té a veure amb la dificultat de viure junts” i que, per tant, és el “síntoma d'una dificultat inherent a la vida comunitària, a la vida col·lectiva”.

Però més enllà de ser una “situació epocal”, Esquirol va criticar que el concepte d'autoritat es confongui amb el de 'poder', quan tots dos “només comparteixen l'obediència”. En realitat, va esclarir, “l'autoritat no es basa en instruments, ni en càrrecs, ni en posicions. Es basa en el reconeixement, que ve dels altres”.

El professor de la UB i coordinador de Pensament i Creativitat de La Salle va explicar així que “si l'adult té autoritat, no li cal el recurs de la coacció” i que “qui recorre a la coacció, té poder però no autoritat”. De la mateixa manera que “si l'adult té autoritat no li calen raons ni grans arguments”.

El saber, la bondat, l'experiència, així com el testimoni i la personalitat propicien el reconeixement i es poden considerar “fonts de l'autoritat”, va explicar Esquirol. I va lamentar l'erosió que pateix l'experiència en la nostra societat. Amb aquesta introducció va parlar de la desaparició de la relació mestre-deixeble dins del món universitari i es va mostrar contrariat: “Com pot ser que parlar de mestre-deixeble soni obsolet? Com pot ser que es consideri del tot inoportuna aquesta relació?”.

Tot i reconèixer que “pretendre revigoritzar-la sembla una partida perduda”, Esquirol va descriure els fruits positius de l'autoritat, que etimològicament ve del terme 'augere' que significa 'fer créixer'. I en el camp de l'educació, la semàntica és clara: “Té autoritat i és reconegut aquell que fa créixer els altres, els augmenta, els enriqueix, els ajuda a la maduració i els acompanya en aquesta maduració”. Per tant: “Té autoritat qui fa sortir el millor dels seus alumnes”.

El filòsof va cloure la seva intervenció afirmant que “la crisi de l'autoritat i la crisi

de comunitat van juntes” perquè en l'autoritat s'hi entreveu “una forma d'entendre la vida col·lectiva, que és generadora i generosa”.

“El joc i l'esforç són inseparables”

El pedagog i filòsof **Alfons Garrigós** va lligar l'humor i la pedagogia criticant “la il·lusió del control” que generen els corrents positivistes: “Els pedagogs podem tenir aquesta ingenuïtat”. Va parlar així de l'argot de mestres i professors –que varia en funció de modes i tendències i que s'expressa amb termes com 'competència curricular' o 'gestió de l'aula'– i que “ha de servir per conduir la metamorfosi de l'educació”. Amb tot, Garrigós, el posa en quarantena: “L'argot ens té distrets, apartats, als mestres, del coneixement i de les persones que tenim al davant”.

Amb el teló de fons del mite de la Caverna de Plató, va dibuixar aquesta imatge: “El mestre empeny i l'alumne no vol sortir de la caverna”, afegint, amb ironia, que “d'aquí ve el malhumor a l'aula”. Segons Garrigós, “Plató defensa que el camí del coneixement s'ha de recórrer lliurement”.

Per això recomana la persuasió i la commoció com a recursos pedagògics perquè “raó i seducció, en pedagogia, no estarien enfrontades”. Més encara, són eines reconegudes per la “utopia pedagògica cristiana”, que recull el monjo cistercenc **Guillem de Sant Teodor** o el mateix [llibre d'Isaïes](#).

Garrigós, que és professor de l'Institut Manuel Blancafort de la Garriga, ha reconegut que “parlar avui de joc i pedagogia és arriscat” perquè “no ens hem alliberat de l'espontaneïsmes que confon el joc amb la improvisació i l'alegria amb la diversió”. Però aquest filòsof defensa la importància del joc educatiu, entenent que “el joc i l'esforç són inseparables” i que “l'escola dona l'oportunitat d'aprendre als mestres”.

“Les obres de la misericòrdia són un veritable itinerari educatiu”

En la presentació de l'acte, **Enric Puig**, secretari general de la Fundació Escola Cristiana de Catalunya va situar la jornada en la necessitat de redefinir l'escola del present i del futur. El jesuïta va expressar un desig per als educadors com a transmissors de la fe en Jesús: “No podem negligir la qualitat del nostre testimoni cristianista”. En aquesta línia, va recordar la crida del papa Francesc en l'[Any de la Misericòrdia](#) i va relligar-la amb la tasca pedagògica: “Som cridats a fer conèixer les obres de la misericòrdia que, des de la mirada de l'educador, són un veritable itinerari educatiu”.

El director general de la Salle Campus Barcelona (URL), **Josep Santos**, va situar el debat enmig de les correïsses i la pressa de la nostra societat amb aquesta anècdota: “Corre!, corre! li dic al meu fill al matí”. Per això va agrair que hi hagi “institucions que dediquen temps a parar, pensar i reflexionar i a parlar de l'escola” com a senyal que “ens uneix quelcom més que ens ha de fer avançar com a societat”. També va recordar [la intervenció](#) de **Howard Gardner**, en ser investit doctor honoris causa per la Universitat Ramon Llull, quan va dir: “Una mala persona mai no arribarà a ser un bon professional”.

Aquesta mateixa idea la va subratllar **Josep Gallifa**, degà de la FPCEE Blanquerna-URL: “Les nostres institucions han d'ajudar els estudiants a que siguin millors persones”. Gallifa va defensar que aquest és el paraigües de qualsevol

innovació pedagògica: “El més important no és canviar per canviar, sinó perquè canviem i per a què canviem”.

Per la seva banda, **Jaume Aymar**, degà de la Facultat de Filosofia de Catalunya de la Universitat Ramon Llull, va preguntar “qui explicaria què significa la justícia i la fraternitat als nens que viuen la guerra”. Un interrogant que anticipava alguns dels conceptes que serien tractats en la sessió. Així va recordar que “les paraules porten l'empremta de les primeres persones que ens les han dit”, i fa emfatitzar la “gran responsabilitat dels pares i de tots els educadors” en aquest propòsit. Per a Aymar, “l'educador ajuda a minimitzar l'impacte de la violència que els adults els propicien”.